

רשת
שיעורי
תורה

היכלי תורה

ערש"ק פרשת אחרי יג ניסן תשסח ♦ דף היומי בכלי: נזיר כט ירושלמי: יבמות נו

אדיר במלוכה

מבצע אדיר ומיוחד לקראת פסח

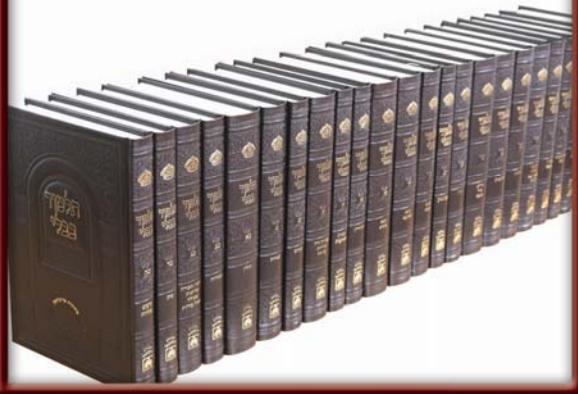
כחלק מהיענות ממלכת התורה 'עוז והדר' לרחשי ליבם של ציבור הרוכשים, הוחלט לצאת במבצע מיוחד לקראת חג הפסח, בו נמכרות במחיר מסובסד שתיים מתוך כלל המהדורות של תלמוד בבלי המפואר 'עוז והדר' - מהדורת פריעדמאן, אשר כבר פקע שמה כש"ס שהניח עליו כלל ישראל את ידיו.

המהדורות המשתתפות במבצע הן: 'ש"ס פנינים', אשר יצא זה עתה במהדורה חדשה, ומודפס על נייר משובח ומיוחד תוצרת חו"ל, ויימכר במחיר מבצע של 960 ₪ במקום 1080 ₪.

כמו כן, נמכרת במסגרת המבצע במחיר מיוחד, המהדורה הייחודית של הש"ס 'ובלכתך בדרך' הכוללת 25 כרכים בכריכה רכה, המותאמת במיוחד לתופסי התורה בדרכים, ובאה במארז מהודר ויוקרת. המחיר המיוחד לש"ס 'ובלכתך בדרך' בסך 370 ₪ תקף לימי המבצע בלבד.

מיד עם תחילת המבצע נרשם ביקוש רב, והציבור שש להזדמנות שנקרתה לידו ומיהר לממשו. יצוין, כי במיוחד נרכשו אלפי סטים של מהדורת 'ובלכתך בדרך' על ידי הורים אשר חפצו להעניק לילדיהם מתנת אפיקומן ייחודית ובעלת משמעות.

את השסי"ם שבמבצע ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות או במוקד המנויים שמספרו 1800-22-55-66. לרוכשים במוקד המנויים המחיר כולל משלוח עד הבית.

אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה... (יז ג)

ברש"י: במחנה, חוץ לעזרה.

לפי זה, במחנה פירושו: במחנה לוויה, שבו נכלל הר הבית כולו, סביב למקדש ולעזרות שהם מחנה שכינה. ואילו מחוץ למחנה, אמרו בתורת כהנים, דהיינו חוץ למחנה לוויה. וצריך ביאור מה ראה הכתוב לחלקם ולהזהיר עליהם בנפרד, והלא האיסור לשחוט קדשים חוץ למחנה לוויה, נלמד בקל וחומר מהאיסור שבתוך מחנה לוויה.

ברם, ישנה גם סברה הפוכה, ויש גם מקום לומר דאדרבה, איסור השחיטה בתוך מחנה לוויה יותר ברור מאשר חוצה לו. כי הנה אמרו בגמרא (חולין טז ב) שבהיות ישראל במדבר נאסר להם לאכול בשר תאווה, היינו לשחוט בהמות חולין למאכלם, ואכילת בשר הותרה להם רק על ידי שהקדישו את בהמותיהם להיות קרבות שלמים, ואז אכלו בשר מחלק הבעלים שבשלמים, ובשר תאווה הותרה אכילתו להם רק לאחר שנכנסו לארץ. ואמרו בגמרא, קא סלקא דעתך דמשגלו יחזרו לאיסורן הראשון, ותהיה אכילת בשר תאווה אסורה בזמן הזה שרוב ישראל אינם יושבים בארץ ישראל. ודחה רב יוסף: מעיקרא מאי טעמא איתסר משום דהוו מקרבי למשכן, ולבסוף מאי טעמא אישתרו דהוו מרחקי ממשכן, וכל שכן השתא דארחיקו להו טפי.

נמצא שקירבת המשכן נותנת שיאסרו ישראל בבשר תאווה, מאחר שיכולים היו להקריב קרבנות מכל בשר תאווה, ויקריבו הדם והחלב לבדו ויאכלו הבשר, וריחוקם של ישראל מהמשכן מחייב שתותר להם אכילת בשר תאווה. הוא הדין והוא הטעם גם בהיתר הקרבת קרבנות בבמה מחוץ למקדש, כל מקום שהוא סמוך וקרוב מאוד למשכן, יש להחמיר בעונש המקריב שם יותר מעונש המקריב רחוק ממנו.

זה שאמר הכתוב "איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה" היינו במחנה לוויה שהוא חוץ לעזרה בסמוך לה, אזי משפטו חרוץ להיות בכרת, שהרי היה יכול להקריבו בתוך העזרה, והוא בשאט נפש לא נכנס לפניו ושחטו בחוץ. אולם אפילו "או אשר ישחט מחוץ למחנה", דהיינו שהוא רחוק קצת מן המשכן, סלקא דעתך אמינא שלא יהא ענשו חמור כל כך, כי לא יכול היה להתמהמה עד באו אל הקדש, קא משמע לן שאף הוא עומד בחיוב כרת.

ע"פ בנין אריאל

אם קטן חייב באבילות

בטור (סי' ס) כתב בשם הרי"ץ **גיאנות** שאם הגיע הקטן לחינוך קורעין לו כדרך שמחנכין אותו לשאר מצוות, ובב"ח (שם) כתב שקורעין כדין קריעה, ובדרישה (שם) כתב, 'מכאן יש ראייה קצת שקטן שהגיע לחינוך צריך לנהוג כל דיני אבלות'. וכן כתב ה"ט"ז (סק"ג) בשם הדר"שה.

אולם ה"ש"ך חלק על דבריו, וכתב שדוקא גבי קריעה אמרינן הכי, אבל לא לענין שאר אבלות, ובדגול מרבבה הוסיף שאם ינהג כל דיני אבלות אתה מבטלו מתלמוד תורה.

בשו"ת כתב סופר (יו"ד סי' קעב) כתב שלא חייבו רבנן במצוות חינוך רק במצוות שבדאי יתחייב בהם ויבוא לידו כשיתגדל לכן צריכים להרגילו במצוות אלו אבל באבילות שאפשר שלא תבא מצוה זו לידו כשיגדיל, אין האב חייב לחנך את בנו, וכ"כ בספר **שערי דיעה**.

אולם **הכתב סופר** העיר על יסוד זה ממה שאמרו בסוגיין שהאב מדיר את בנו בנזיר כדי לחנכו, ואף שמצוה זו אינה חיוב על הבן, וכו' ויש לדחות דשם איכא מצוה כשנודר ומקריב וכו'.

וכ"כ סברא זו **במנחת חינוך** (מצוה רסד אות ט) ששמע כן בשם חכם אחד וכתב ע"ז במנ"ח שהוא דחוק והעיר ג"כ מסוגיין וע"כ דבכל המצוות הוא חובת חינוך.

מאיזה גיל צריך לחנך

לעיל הובא נידון הפוסקים עד איזה גיל צריך האב לחנך. נידון נוסף שהאריכו בו הפוסקים הוא מאימתי חייב האב בחינוך ילדיו.

בסדר היום (פירוש משנת בן חמש שנים) כתב, באלו החמשה שנים, אין לצער לתינוק בשום דרך, כי אין לו שכל כלל, וכל מה שיקח מצדו ומתבונתו יקח, אבל אין להכותו כלל על שום דבר וענין, והמכה בו חטא חטאה גדולה מזו. אמרו חז"ל קטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין לפרישו, ואע"פ שעושה מעשה איסור, כל שכן לתינוק, ובמקום שאינו עושה מעשה אדרבא צריך לחנכו בכל ענין. וכל מה שישאל יפיק רצונו הן מאכל הן משתה, הן מכל דבר, כדי שלא יבא לידי חולי, שעיקר הבניין הוא היסוד, ולכן צריך שאלו השנים הראשונות צריך לנהוג גופו בכל עידונין להברותו ולחזקו בכל מיני חיזוקין, אמרו עליו על רבי חנינא ע"ה שהיה בן פ"ה שנים, והיהנועל מנעליו וחולצן בעומדו על רגל אחת, והיה אומר חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי הם שעמדו לי בעת זקנותי, וכיוצא באלה צריך לנהוג בו בענינים אחרים, ודברים של טעם הם, וצריך כל אדם לעמוד עליהם וללמדם לאנשי ביתו.

ובספר **יש נוחלין**, כתב חנוך לנער על פי דרכו וגו' ואפילו הוא נער קטן בן ב' או ג' שנים חל עליו חובת הגידול והדרכה מעט מעט לרגל המלאכה מלאכת התוכחה.

בעניין זה, יש להוסיף את דברי **הגאון מטשעביץ** (דביר המוצנע עמוד ט) שאמר שאביו מעולם לא היה מייסר את ילדיו שילמדו, אלא השגיח שכשלוּמדים ילמדו בחיות, והיה מסיים ואומר שבדרך זו הילדים גדלים אח"כ כראוי.

המקדיש ספר תורה אם יכול להעבירו לבית כנסת אחר

בשו"ת דבר אליהו (סי' צו) פסק שאם הקדיש אדם ספר תורה, יכול הוא לחזור בו כיון שאין זה אלא הקדש בטעות, וזאת על פי דברי **התורת חיים** (הו"ד בפ"ת סי' ע"ר סק"ג) שכתב שהכותב ס"ת ונותנו להקהל לאו שפיר עביד, שכיון שהקדישו לאו שלו הוא ואבד מצותו.

ובשו"ת בכורי שלמה (ח"ב סי' כח) כתב שהנותן ספר תורה לבית הכנסת, רשאי לקחתו משם כדי להעבירו לבית הכנסת אחר, ואפילו אם נתנו לבית הכנסת הראשון במתנה גמורה מכל מקום כיון שלכמה פוסקים לא קיים את המצווה אם נתנו מתנה מוחלטת, על כן אומדנא דמוכח שלא היתה כונתו ליתנו באופן שלא יוצא ידי חובת המצוה, והרי זה כהקדש בטעות, נמצא שהספר תורה עדיין שלו ויכול הוא להעבירו למקום אחר. ועיין **בשו"ת אפרקסתא דעניא** (ח"א סי' מח).

כיוצא בזה נשאל **האגרות משה** (או"ח ח"א סי' נב) בעניין אדם שתרם ספר תורה לביהכ"ס ולא פירש אם כוונתו להקנותו לחלוטין לביהכ"ס או רק להשאיל להם שיוכלו לקרא בו ואם ירצה יוכל לקחתו, וכעת הוא רוצה לקחתו בחזרה מביהכ"ס. ולאחר שהביא את דברי **השו"ע** (או"ח סי' קנג ס"כ) שאין הציבור יכולים לעכב ולהחזיק בו, ואת דברי **ה"ט"ז** בשם **מהרש"ל** שהציבור יכולים להחזיק בו ולעכב עליו שלא יקחנו, הכריע האגרות משה שהוא רשאי לקחת הס"ת ואין הציבור רשאים לעכב, מפני שאם נותן את הס"ת לבית הכנסת לחלוטין מבטל בזה מצות עשה של כתיבת ס"ת, כמבואר **בחדושי הגרעק"א** (יו"ד סי' ע"ד) בשם **התורת חיים**, וא"כ לא יתכן לומר שנותן הספר, הוא שוטה כזה שכ"כ טרח והוציא ממון רב לקיים מצוות עשה של כתיבת ספר תורה, ולבסוף יאבד המצוה בידיים במה שיתן את הספר תורה לחלוטין לבית הכנסת, שנתניה לביהכ"ס הרי אינה מצוה גדולה כ"כ אף כשאין להם ס"ת אחרת, שהרי יכולים לקרוא אף בספר תורה של אדם יחיד, וכ"ש כשיש להם הרבה ס"ת בלא זו, וא"כ ודאי אנן סהדי שלא נתן את הספר תורה לביהכ"ס אלא לקריאה בעלמא בס"ת שלו.

ואף אם הוא עם הארץ ולא ידע שיאבד מצותו בזה שיתן לביהכ"ס ואולי עוד היה סבור שיותר יש מצוה כשיקדישנה לביהכ"ס, וא"כ אפשר היתה כוונתו להקדישה לביהכ"ס לחלוטין, ודאי שאין זה אלאהקדש בטעות, שברור שאם היה יודע שיאבד מצותו בזה לא היה מקדישה, ואף שאין לסמוך ע"ז כשהקדיש בפירוש לגמרי לבית הכנסת, משום שאפשר שידע שאיבד מצותו ומ"מ הקדישה, אבל עכ"פ כשלא פירש, ממה נפשך אינו הקדש, שאם יודע הדין אנן סהדי שלא הקדישה, ואם אינו יודע הוא הקדש טעות.

הורדת מצבה שהונחה בטעות

מעשה שהעמידו מצבה על קבר של אחד, שחשבו שזהו קברו של המת, ולאחר זמן נודע שמונח שם איש אחר, ובא בנו של המת לפני **המהרש"ם** לשאלו אם מותר לו להוריד את המצבה מהקבר או שמא יש חשש בזה. בתשובתו הביא **המהרש"ם** (ח"ג סי' מה) את דברי **הרדב"ז** (ח"ב סי' תשמא) שכתב שמוותר להחליף מצבה מקבר לקבר, וכן הביא מעוד פוסקים, והוסיף וכתב שהוא כל שכן בנידון זה שלא הניחו את המצבה אלא בטעות, ואפילו בהקדש קיימא לן (בסוגיין) שהקדש טעות קדוש.

אדם שהקדיש קרבן בזמן הזה

המהרש"ם בדעת תורה (יו"ד סי' ה"ק יד) דן אם אדם שהקדיש קרבן בזמן הזה ואמר כבש זה יהיה לקרבן תודה, הרי זה קדוש, או שמא כיון שאמרו (יומא סו.) אין מקדישין בזמן הזה, ואילו היה יודע זאת לא היה מקדיש, הרי זה הקדש טעות, ולאחר שהאריך בזה כיון שכיון שאין זה אלא איסור דרבנן יש להקל, עיי"ש.

בנידון דומה דן **המהרש"ם** בתשובה (ח"ב סי' עד) בדבר בעה"ב אחד שנולד לפרתו עגל, ואמר לו בנו, הנה נולד אצלינו קרבן פסחיל, והשיב לו אביו במעמד כמה אנשים 'עס וועט טאקע זיין א גוט קרבן פסחיל' [זה באמת יהיה טוב לקרבן פסח], וכעת אומר האב שלא התכוון בריצנות לכך, אלא שחק, ונשאל **המהרש"ם** אם הבשר מותר או שמא יש לחשוש שהקדשו הקדש.

בתשובתו האריך בזה **המהרש"ם** מכמה וכמה צדדים, ואחד מיסודות ההיתר כתב על פי מה שאמרו בסוגיין שהקדש בטעות אינו הקדש.

נדר נרות אם יכול לתת נרות אלקטרונים

בשו"ת משיב דבר (ח"ב סי' מו) נשאל על דבר מי שהתנדב נרות לבית הכנסת, וכעת נתפשט המאור בנפט אם אפשר לצאת ידי חובת נדרו אם יתן מעות להאיר בנפט שהוא עוד מאיר יותר מנר.

והשיב, נראה שאם אמר בפירוש נרות אינו יכול להחליף על נפט, אפילו אם נאמר שנפט מאיר יותר, שהרי הוא דומה למי שאמר 'הרי עלי איל' והביא שור שאינו יוצא, ואפילו במין אחד אמרו בסוף מסכת מנחות שאם אמר 'הרי עלי שור שחור' והביא לבן, לבן והביא שחור לא יצא, ואף ע"ג שהתוס' כתבו שם דחלוקים מקצת כדאי' בניזר (בסוגיין) אוכמא למשכי' חזירא לרדיא, משמע שבלי חילוק כלל יצא, ה"נ יש מקום באיזה פרט דנר טוב יותר מנפט, אבל אם נדר סתם להאיר לבהכ"נ יצא בנפט ג"כ.

ובשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' קמא) נשאל בעניין דומה, על אחד שנדר נרות לבית הכנסת ועכשיו שנתפשט מאור העלקטריק אם אפשר לצאת ידי"ח להאיר בעלקטריק שמאיר עוד יותר מנר.

וכתב השואל לפשוט ספקו ממנחות (קז:): כנ"ל, והשיב לו **החלקת יעקב** שכפי המנהג שהנודרים נרות לבית הכנסת כוונתם עבור נשמת המתים, ודאי יש חילוק בין נר לעלקטריק, שבמקומות החרדים מדקדקים עבור נשמת המתים להדליק רק נרות ולא בעלקטריק, על שם הפסוק 'נר ד' נשמת אדם', ובדברים נעלמים ונסתרים כאלו העיקר קבלת אבותינו בזה מדור דור, מיוסד על ספרי המקובלים, ובבית יצחק ועוד אחרונים פלפלו לענין עקלטריק לנר חנוכה ולנר שבת אם יוצאים בזה, וידוע גם מה שנבוכו בזה הפוסקים לענין איסור שבת אם יש בזה איסור סקילה, וממלא הדמיון לשור שחור ולבן עולה יפה.

אכן אין צריך לכל זה, מפני שבנדרים הולכים אחר לשון בני אדם אפילו כשלשון בני אדם אינו כלשון המקרא כמבואר להדיא בתוספות (פסחים ב. ד"ה הנודר), לענין הנודר מן האור אסור באורן של כוכבים, וא"כ בנידון זה כשאדם נודר נרות, ידוע לשון בני אדם שאין עקלטריק בכלל, והעיקר משמעות הלשון, ולא דמי לשור שחור ולבן שאי לאו דיש חילוק ביניהם שניהם נקראים שור. ואפשר שאין יוצא אף בשמן, אע"ג שודאי אין שום חילוק לענין שבת חנוכה וביה"כ ויאהרצי"ט, בין נר לשמן, מ"מ כיון שבלשון בני אדם שמן אינו בכלל נר, לא יצא.

פירוש דברי המשנה בדרך דרוש ומוסר

הרמב"ם בפירוש משנתינו (פ"ה מ"ה) כתב לפרש את המשנה באופן אחר מהמבואר בגמרא. ובתוספות יום טוב כתב: הואיל לענין דינא לא נפקא מינה ולא מידי, הרשות נתונה לפרש. שאין אני רואה הפרש בין פירוש המשנה לפירוש המקרא שהרשות נתונה לפרש במקראות כאשר עינינו הרואות חבורי הפירושים שמימות הגמ'. אלא שצריך שלא יכריע ויפרש שום דין שיהא סותר דעת בעלי הגמ'.

בעניין זה האריך **בשו"ת משנה הלכות** (ח"ה סי' קע) וכתב שענינו רואות אשר גם בדברי חז"ל משתמשים בעלי אגדה ודרוש לפרשם על פי דרכם מה שצריכים לדרוש לאגדה ומוסר, ודוגמא לזה הביא בשם הקדוש מאניפאליע שפירש את המשנה 'מאימת' קורין את שמע בערבין, 'מאימת' מלשון אימה ויראה, כלומר מתוך אימה ויראה קורין את שמע בערבין. וודאי שאין זה הפשט הפשוט מרבינו הקדוש במשנה.

וכמו כן רוב דברי רבה בר בר חנה בגזמאות מתפרשים רק באופן דרוש, והמפרשים בעין יעקב כולם מלאים בפירושים ע"פ דרוש ואגדה במאמרי חז"ל שלא ע"פ המפורש במשנה כל זמן שאינו נוגע להלכה. והכלל המפורסם אין צריך ראייה שתפסו כל הדרשנים דברי חז"ל ודרשו בדרך אגדה שלא ע"פ הפשט המקובל, ובלבד שלא יגעו ח"ו בהלכה.

ועיין עוד **בשדי חמד** (מערכת כללי הפוסקים סי' טז אות כה) כתב בשם **התניו"ט** (פלפולא חריפתא על הרא"ש עמ"ס ב"ק) שאין לפוסקים לפרש טעמא דקרא מלבם ולהוציא דין מכח אותו טעם דלא כמסקנת הגמ'.

אולם **השדי חמד** (שם סי' יא אות י) הביא בשם היפה ללב שכתב בשם חכם אחד **שהרמב"ן והרד"ק** ושאר גדולי מפרשי התורה דרכם לפרש המקראות לפי פשוטן אף אם הוא נגד הש"ס והמדרש וק"ו נגד התוס', והיפה ללב כתב שאין דעתו נוחה בזה והביא בשם **החיד"א** (שם הגדולים מערכת גדולים ערך הראב"ע) שכל לשון שימצאו בפירוש האבן עזרא נגד דברי חז"ל אינו מהאבן עזרא, אלא תלמידיו אחרי מותו שלחו יד מבלי ידיעתו.

שאלה על נזירות מחמת שנגנבה בהמתו

מי שנדר בניזר והלך להביא קרבנותיו שנזר על דעת שיביאם במלאת ימי נזרו, מצאן שנגנבו או נגנבה בהמה מהן, אם עד שלא נגנבה הבהמה נזר הרי זה נזיר, ואם אחר שנגנבה או שאבדה או שמתה נזר אינו נזיר שזה נזר בטעות.

נזרו על תנאי שהבא כנגד הוא ראובן

שנים שהיו מהלכים בדרך וראו אחד בא כנגדן ואמר אחד מן השנים זה ההולך כנגדנו שמעון הוא, ואמר חברו ראובן הוא, ואמר זה הריני נזיר אם יהיה ראובן, ואמר האחר הריני נזיר אם יהיה שמעון, הגיע אליהם והרי הוא ראובן הרי זה נזיר, ואם היה שמעון הרי חברו נזיר כמו שנדרו, וכן כל כיוצא בזה, לא הגיע אליהם אלא חזר לאחוריו ונעלם מעיניהם ולא ידעו מי הוא אין אחד מהן נזיר.

בורא פרי הגפן על פת טבולה ביין

כתב המהרי"ל (ח"ב, נט"י סעודה וברכות סי' ז) אמר מהר"ש, פת שנפל ביין תוך הסעודה, יש לברך עליו בורא פרי הגפן. והביא סמך לזה, ממה שאמרו בסוגיין לגבי נזיר, שגם השרוי ביין האוכלו הוי בכלל שתייה.

בנידון זה האריך השכנה"ג (סי' קסח הגהב"י ס"ק יא) שחקר על יין שספוג בפת השרויה בו, אם נפטר בברכת הפת מפני שהוא טפל לה ובא ללפתה, או שכיון שיין חשוב אינו נפטר גם בכה"ג, ואחר שהוכיח שנידון זה הוא מחלוקת ראשונים במסכת ברכות, הביא דברי מהרי"ל בשם המהר"ש הנ"ל, והסיק שכדי להוציא נפשו מספק, הוא נוהג לברך תחילה בורא פרי הגפן על היין, ואח"כ לשרות בו את הפת.

ובשולחן ערוך הרב (או"ח סי' ריב ס"ב-ד) כתב: מי שאוכל לפני סעודה פת שרויה ביי"ש, אע"פ שעיקר כוונתו בזה על היי"ש אלא מפני שהוא חזק וקשה לו לשתותו לבדו שורה בו פת ואוכלו, מכל מקום כיון שהוא לפני הסעודה ודאי כוונתו גם כן לסעוד הלב ולפיכך אין הפת טפילה להיי"ש וצריך לברך עליה המוציא ופוסט את היי"ש, אפילו אין כוונתו בו כדי לעורר תאות המאכל שלא היה נפטר בברכת הפת אם היה שותהו בפני עצמן. וכן אפילו אם שורה פת ביין שצריך לברך עליו בורא פרי הגפן אף בתוך הסעודה, א"צ לברך על הבלוע בפת השרויה בו, שכיון שכוונתו ג"כ לסעוד הלב הפת עיקר והיין טפל, שכל תערובת מין דגן עם מין אחר, הדגן עיקר לעולם כל שמתכווין גם כן לאכילתו אע"פ שעיקר הכוונה הוא בשביל מין האחר. ולפיכך אפילו פת הבאה בכסנין שמברך עליה בורא מיני מזונות, אם שורה אותה ביין או יי"ש ושאר משקין, א"צ לברך על משקה הבלוע בה, ולא על משקה שעל גבה כגון שמטבל בדבש ואוכל ואפילו אם עיקר כוונתו על המשקה. אלא א"כ אינו מתכוין לאכילתם כלל אלא כדי שלא יטנפו את הידים מהדבש, או שורה ביי"ש וכוונתו על היי"ש בלבד אלא שמפני שהוא חזק וקשה לו לשתותו לבדו הוא שורה בו פת ואוכלה אע"פ שאינו מתאוה לה כלל כגון מי ששורה אחר הסעודה מעט פת ביי"ש ואוכלה לעכל המאכל שאז נעשית הפת טפילה ליי"ש וצריך לברך עליה שהכל כדין יי"ש הבא לעקל המאכל.

ובמשנה ברורה (סי' ריב סק"ה) כתב בשם המג"א: מי ששורה אחר גמר אכילתו מעט פת ביי"ש לעכל המאכל, יש לברך על היי"ש, שעיקר כוונתו אז על היי"ש כדי לעכל, ואין שייך להסעודה, ורק מפני שחזק לו לשתותו שורה בו פת להפיג קצת מרירותו, והו"ל היי"ש עיקר. אולם הביא שמהאליה רבה משמע שטוב באופן זה שישתה תחלה מעט יי"ש קודם ששורה בו הפת ויברך עליו.

הריני נזיר שהכוי חיה

היו מהלכים בדרך, וראו את הכוי מרחוק, ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה חיה, ואמר אחר הריני נזיר שזה בהמה, ואמר אחר הריני נזיר שזה חיה, ואמר אחר הריני נזיר שזה בהמה, ואמר אחר הריני נזיר שזה בהמה וחיה הרי כולם נזירים. מפני שהכוי יש בו דרכים שוה בהן לחיה, ויש בו דרכים שוה בהן לבהמה, ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה, ויש בו דרכים שאינן שוה לא לבהמה ולא לחיה. והוא הדין אם ראו אנדרוגינוס ונחלקו בו אם הוא איש או אשה, ונדרו על דרך שנדרו אלו בכוי הרי כולם נזירים, שהאנדרוגינוס יש בו דרכים שוה בהן לאיש, ודרכים שוה בהן לאשה, ודרכים שאינן שוה בהן לא לאשה ולא לאיש, ודרכים שהן שוין לאיש ולאשה.

כיצד משערים 'כזית'

בתוספתא (פ"ד) אמרו, נזיר שאכל מכל האסורים לו וכו' וכמה שעורו בכזית וכו' יין וחומץ כיוצא בהם, כיצד הוא עושה מביא כוס מלא יין ומביא כזית אגורי ונותן לתוכו ושופע אם שתה כיוצא בהן חייב. וכ"כ רש"י (חולין קח: ד"ה חצי זית חלב), 'הכי משערינן יין וחלב וכל משקה לשערו בכזית, מביא כוס מלא משקים, ומביא זית ונותן לתוכו הזית, והמשקה יוצא לחוץ, וההוא דנפיק הוי כזית, וכך היא שנויה בתוספתא בפרק נזיר שאכל'. ומבואר איפוא ששעור כזית הוא במדה ולא במשקל.

כיוצא בזה כתב הרמב"ם (פירוש המשניות עדיות פ"א מ"ב) 'כבר בארנו בפרק שני ממסכת חלה ששעור החלה נודע במדה ולא במשקל לשינוי הדברים הנמדדים בכבודתם וקלותם אע"פ שהמדה אחת היא'.

בנידון זה נשאל גם בשו"ת זרע יעקב (סי' סח) על כזית שטעון בהמ"ז אם משערים אותו בכמות או במשקל, והשיב: משנה ערוכה פרק ב דעוקצים עלי בצלים ובני בצלים אם יש בהם ריר משתערין בכמות שהן, אם יש בהם חלל ממעך את החלל, פת סופגנית משתערת כמות שהיא אם יש בה חלל ממעט את החלל וכו', הרי מבואר להדיא דמשערין בכמות וכו' דאי אמרת במשקל אמאי ממעך את החלל, הרי המשקל אינו מבחין בין מעוך לשאינו מעוך.

כך מבואר גם ברמ"א (או"ח סי' תפו ס"א) וכך פסק גם המשנ"ב (שם סק"ג), אולם בכף החיים (או"ח סי' קסח ס"ק מה) כתב שהמנהג פשוט אצל בעלי הוראה לשער במשקל ולא במידה.

קידוש על יין מענבים בלא גרעינים

בשו"ת צפנת פענח (סי' קע) נשאל אם אפשר לעשות קידוש על יין שנעשה מענבים שאין בהם גרעינים. וכתב להוכיח לנידון זה ממה שאמרו בסוגיין שהפסוק 'מחרצנים ועד זג' בא לרבות את 'בין הביניים', כלומר: שגם אם הנזיר אכל את בשר הענב [שהוא בין הקליפה לגרעינים] עבר על איסור והרי הוא לוקה, הרי שאף זה בכלל יין, וכשם שלעניין נזירות הוא בכלל יין, כך גם לגבי קידוש. וכיוצא בזה כתב להוכיח בתשובות אבני חפץ (או"ח סי' יט). ועיין בשדי חמד (פאת השדה מערכת ברכות סי' כג) שהאריך בזה.

אמנם בשו"ת ויען יוסף (או"ח סי' רכב) נשאל בזה, וכתב: אודות יין צמוקים, אני מחמיר לעצמי שלא לברך בורא פרי הגפן על יין צמוקים קטנים שאין בהם גרעינים, אבל יש מקילין, ולאחרים אינני אומר כלום.

הדברים האסורים על הנזיר ביוצא מן הגפן ובמה מותר

נזיר אסור ביוצא מן הגפן בין פרי בין פסולת פרי. ואסור בפרי, שהם ענבים לחים או יבשים וביין ובבוסר. ובפסולת פרי שהן הזוגין והחרצנים ובחומץ. אבל העלין והלולבין ומי גפנים והסמדר הרי הם מותרים לנזיר. ואסור בענבים שהתליעו ובדבר הקרוש שבין הזג והחרצן שממנו נעשים שמרים ובענבים הקטנים שגדלים בן הענבים הגדולים שאינם רואים פני חמה ואינם מתבשלים לעולם.

נזיר לה

ברכת בורא פרי הגפן על ענבים

במשנה ברורה (או"ח סי' רח ס"ק סט) מבואר שאם נתכווין האדם לפטור בברכת הגפן גם את הענבים, בין בברכה ראשונה בין בברכה אחרונה, יצא ידי חובה. והוכיח כן מהדין המבואר בשו"ע (שם) שאם בירך על פרי האדמה ונתכווין לפטור את פרי העץ יצא, כיון שפרי העץ יוצא מהאדמה.

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' כ) כתב שדין זה הוא לכו"ע ואף לדעת השאגת אריה (סי' כז) שכתב שלחלק מהראשונים ברכת אדמה אינה פוטרת העץ, אלא כשבירך ברכת פרי האדמה על דבר שברכתו העץ. אולם אם היו לפניו דבר שברכתו אדמה ודבר שברכתו העץ, ובירך אדמה, וכיוון לפטור גם את הדבר שברכתו העץ, לא פטר אלא את האדמה.

אולם בנידון זה גם השאגת אריה יודה שאם בירך על היין וכיוון לפטור גם את הענבים, הרי הוא יוצא ידי חובה גם על היין וגם על הענבים. וזאת מפני שהעץ של הענבים נקרא בתורה 'גפן', וכמו שכתוב בחלום של שר המשקים (בראשית מט) 'והנה גפן לפני', וכן כתיב (במדבר וד) 'מכל אשר יעשה מגפן היין' ומפורש בסוגיין שהעץ שצומחין עליו הענבים נקרא גפן. וכן מבואר בעוד מקראות. לכן לכו"ע כשנתכווין לפטור גם הענבים בברכתו על היין יצא בברכה ראשונה.

אבל לכתחילה אף שנתכווין להוציא את הענבים, כיוון שאין הכרח שיאכל הענבים, שהרי שתה יין, ואם כן ברכת בורא פרי הגפן כבר אינה לבטלה, לא יאכל את הענבים לאחר ברכת בורא פרי הגפן ושתית היין, אלא רק כשנמלך אח"כ שוב לאכול ענבים, שאז וודאי שצריך לברך עליהם בורא פרי העץ, כיוון ששוב לא נפטרו בבורא פרי הגפן.

דברים הנלקחים בכסף מעשר שני

אין נלקח בכסף מעשר שני אלא מאכל אדם שגידוליו מן הארץ או גידולי גידוליו מן הארץ, כגון הפרט המפורש בתורה בבקר ובצאן וביין ובשכר. לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמהין ופטירות, לפי שאין גידוליהם מן הארץ. ולא פירות מחוברין לקרקע ולא פירות שאינן יכולים להגיע לירושלים, לפי שאינן דומין לבקר וצאן.

צירוף היתר לאיסור בכל איסורי תורה

בכל איסורי תורה, אין היתר מצטרף לאיסור. וכגון שאכל דבר איסור פחות מכשיעור אף אם אכל עמו דבר היתר שהשלים לשיעור, פטור.

שעור הקטרת שאור ודבש לענין חיוב מלקות

אסור להקטיר שאור ודבש על גבי המזבח והמקטירים לוקה. ואיסורם בכל שהו, אבל אינו חייב עד שיהיה בהקטרתו כזית. כיצד, הקטיר שאור בפני עצמו פחות מכזית פטור, אבל אסור מן התורה. אבל אם הקטירו מעורב במנחה כשרה, וביחד היה שעורם כזית אף שבשאור לבדו לא היה כזית, חייב.

הקדש טעות הקדש

ולי נראה לפרש על פי דברי הרבי מלובלין נשמתו בגנזי מרומים על מאמרם ז"ל (נזיר ל). הקדש טעות הקדש. היינו שלפעמים שהוא מתפלל שלא בכונה ואין פיו ולבו שוין. וזה נקרא הקדש טעות שהוא הקדש עד כאן דבריו הקדושים. וזה מוכיח קצת מתמורה שהוא החליף על דעת להוציא הראשון מהקדושה. נמצא שהוא הקדש טעות ועם כל זה היא הקדש. אם כן מוכיח מזה שאל יפול לב האדם עליו אף על פי שלא היה בכל לבו יקבל על זה שכר אפילו שלא לשמה. ויחזיק בתורה וכמו שאמרו חז"ל (פסחים נ:) ונאמר (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה'. ולא יפול ממדרגתו. וכל מי שעוסק בתיקון נפשו ידע שדבר זה בכל אדם ובכל זמן ודו"ק.

(רמתים צופים, סימן א)

היכל י"י היכל י"י המה זה מקדש ראשון ומקדש שני

עיין במפרשים שהקשו למה אינו מביא הגמרא לדרוש היכל ה' המה שקאי על מקדש שלישי, והנראה שהאלשיך ביאר היכל ה' המה שה' משרה עליהם גופא השכינה כמו שאמרו במקובלים שהצדיקים הם מרכבה לשכינה, וא"כ הכוונה של המקרא היכל ה' המה שה' משרה עליהם גופא השכינה ולכן לא הביאו המקרא היכל ה' המה על מקדש שלישי.

(עין אליהו לרבי אליהו שיק זצ"ל)

לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה

ועל זה אמרה תורה פרשת נדרים ונקרא 'איש כי יפליא' ולא ניתנה נזירות אלא להפלאה, וידוע שהוא דרגא דחכמה כמו שנאמר (ישעיה כט יד) הנני יוסיף להפליא וגו' ואבדה חכמת וגו', והוא על דרך (שם י לג) מסעף פארה ובכל תבואתי תשרש (איוב לא יב) דרצה לומר הסרת הסעיף והשורש, וכן להפליא רצה לומר הסרת ההפלאה וכל שורש בלשון הקודש מורה על דבר והיפכו כנודע, ופלא הוא לשון העלם כי חכמה עליונה נעלמת בעולם הזה רק רשימו שלה מושג בבינה שבלב, ועל ידי זה הלב יודע מרת נפש יוכל להגדיר גדרים לעצמו כפי מה שראוי לו לאותו נפש פרטי ולאותו זמן פרטי, ואינם ענינים כוללים לכל ישראל שתגזור עליהם התורה רק מסרתם למי שיודע להפליא ולהשיג הפלא הנעלם בהרגשת הבינה לעתים על ידי זה מה שראוי באותו עת ובאותו רגע מה שאינו כפי משפט הכולל שבתורה.

(תקנת השבין, אות ו)

במותיבתא

לומדים טוב יותר

הביאור הברור
והמקיף ביותר

הופיע!!

מתיבתא מסכת סוטה - כרך א

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מוקד מנויים: 1800-22-55-66

ללמוד וללמד

"כשלקחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"
(שמות כ"א כ')

Renew Your Commitment!
Declare Your Allegiance to Torah by

ש"ס מתיבתא &
משנה ברורה המבואר

Call (405) 244-4000 Box#791

From a fax machine only to receive an application
and all pertinent information.

Or, send an e-mail to: oiz@gmail.com

טל: 845-354-2618

כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה

ידיעון כשרות

פירות

שכבת ההברקה שעל התפוחים, שעל התפוזים, שעל הלימונים וכו' אינה בהשגחה לפסח, ולכן יש לקלף את הקליפות ולא להשתמש בהן לפסח. (אין לשים לימון בכוס תה, וכד').

תפוצ'פס

עקב תקלה הונסו אריזות תפוצ'פס, שיש בהן קטניות, לאריזות שבהשגחה. יש לברר ולבדוק כל אריזה.

קוקוס

בקוקוס מערבים לפעמים שמן קטניות, וכן הוא עלול להיות מיוצר בתערובת קטניות, ע"כ אין לקנות קוקוס טחון שלא בהשגחת מהדרין מדוקדקת.

תמרים

על תמרים נמרחת שכבת גלוקזה, ולכן אין לקנותם שלא באריזות ובהשגחה.

מזון תינוקות

במזון תינוקות מעורבים רכיבים המופקים מחמץ, ולכן רצוי מאוד לרכוש מטרנה ומטרנה צמחית בהשגחת הברד"צ בימי הפסח. תינוקות הנזקקים למזון אחר ישאלו כיצד לנהוג למעשה בהכנת המזון.

כפפות חד פעמי

מאחר שבכפפות חד פעמיות מעורבים חומרים המופקים מקטניות וכד', לכן רצוי להשתמש בכפפות שמיוצרות במיוחד לפסח בהכשרים מהודרים.

קערת פסח

משווקות קערות פסח ויש לדעת שקערות אלו מיוצרות גם בסין ויש לטבלן לפני השימוש.

פרחי באך

יש לדעת כי הפקת פרחי באך נעשית באמצעות אלכוהול מיינן - סתם יינן, ויש לברר היטב מבחינה כשרותית אם ראוי להשתמש בהם.

לפרטים נוספים הרה"ג רבי חיים כ"ץ

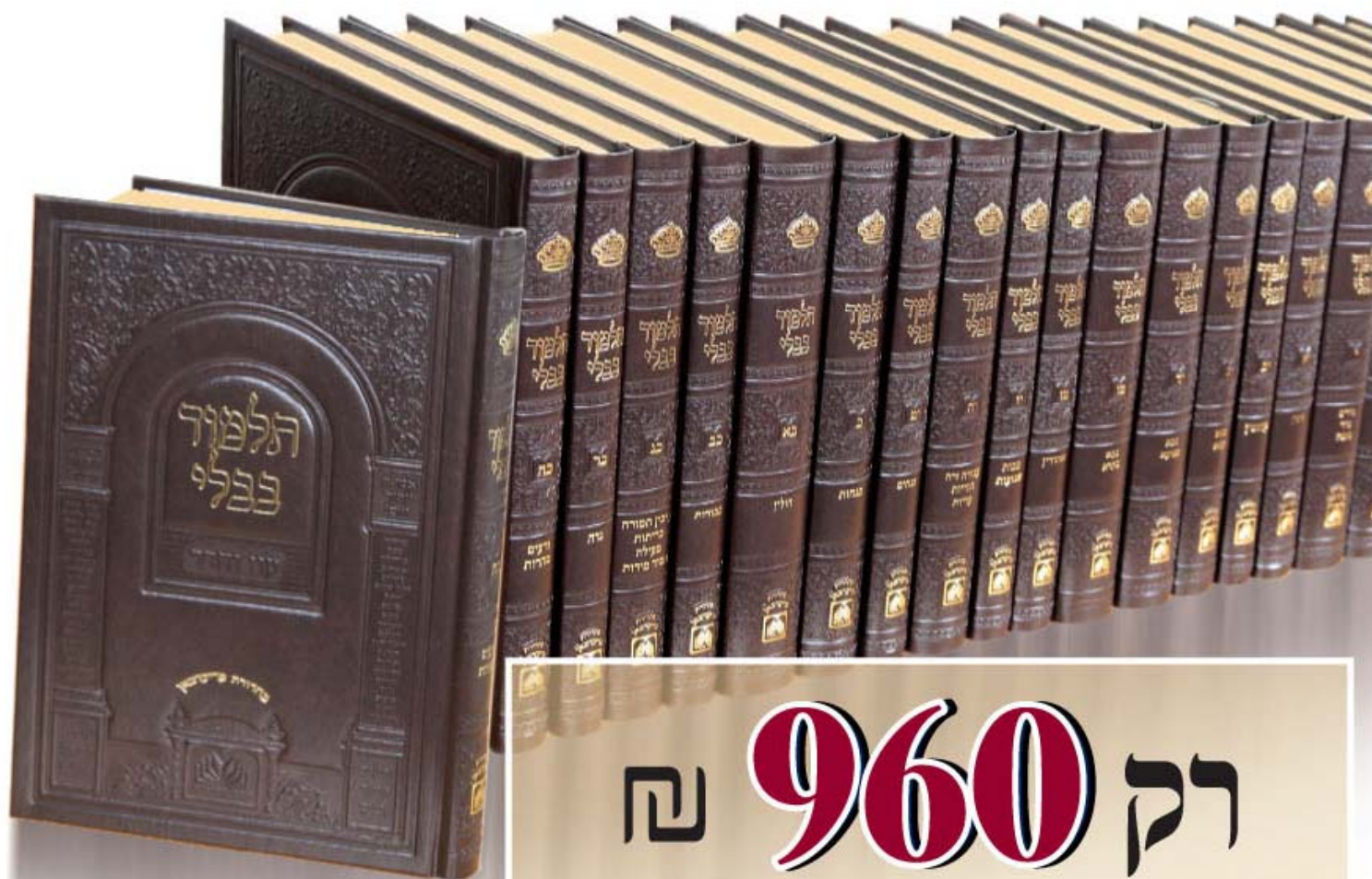
מספר פקס: 04-8225074

ש"ס פנינים 'עוז והדר'

מהדורת פריעדמאן - 25 כרכים עם כל המפרשים

ה.מ.ה.ד.ו.ר.ה ה.ח.ד.ש.ה

במבצע מיוחד לחג הפסח

רק **960** ₪
~~במקום 1,080 ₪~~

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה

אבא, גם אני מבקש לאפיקומן ש"ס "עוז והדר"

מהדורת פריעדמאן

במבצע מיוחד
370 ₪ בלבד
במקום 480

ש"ס "ובלכתך בדרך", 25 כרכים בכריכה רכה במהדורה חדשה על נייר קרם משובח, בקופסא מהודרת ויוקרתית, נוחה וקלה לנשיאה, מיוחדת ללימוד בדרכים.

לקיים מצוות "ובלכתך בדרך"...

להגדיל תורה ולהאדירה

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66
להשיג בחנויות הספרים המובחרות